

Notulen van de Algemene Ledenvergadering KNB d.d. 9 juni 2022

gehouden bij de Jaarbeurs te Utrecht – Mediaplaza

1. Opening door de voorzitter van de KNB

Annerie Ploumen, voorzitter opent de vergadering om 10.40 uur en heet de aanwezigen welkom.

2. Mededelingen

De voorzitter stelt de bestuursleden voor en neemt de agenda door.

Vervolgens gaat de voorzitter in op de belangrijkste gebeurtenissen en bestuursactiviteiten van 2021 waarin corona en coronamaatregelen een grote rol speelden. De noodwetgeving heeft er het afgelopen jaar aan bijgedragen dat het notariaat ook onder coronamaatregelen haar dienstverlening heeft kunnen voortzetten. Gelukkig was het jaarcongres in oktober weer live en was er gelegenheid elkaar te ontmoeten. Het programma trok veel jonge leden voor wie het extra belangrijk was om andere beroepsgenoten te treffen, omdat zij veel last van alle coronabeperkingen hadden.

Niet alle bijeenkomsten konden fysiek doorgaan zodat de regiobijeenkomsten in maart en de ALV in juni online plaatsvonden. Vorig jaar is gestart met kleinschalige (digitale) "haardvuurgesprekken". Centrale thema's waren opvolging (vooral van notarissen op de wat kleinere kantoren) en het tekort aan gekwalificeerd personeel. Deze gesprekken leverden waardevolle informatie en best practices op voor de ontwikkeling van het beleid. De deelnemers gingen ook met elkaar in gesprek.

Notariskantoren passeerden in 2021 opnieuw een recordaantal akten en de KNB was volop bezig met de uitvoering van de Strategische Agenda Notariaat waarvan Futurepro(o)f een van de belangrijkste pijlers is. In prachtig vormgegeven filmpjes was te zien waarom notarissen, toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen trots moeten zijn op hun beroep.

Het programma Futurepro(o)f bestaat uit verschillende interventies die samen moeten zorgen voor een omwenteling van de betrouwbare, maar ook wat formele jurist naar een eigentijdse, flexibele juridische professional.

Verder is het Reflectie Instrument voor (kandidaat-)notarissen ontwikkeld en kunnen KNB-leden werken aan een persoonlijk ontwikkelplan. Het instrument helpt (kandidaat-)notarissen bij hun ontwikkeling als futurepro(o)f en kan onder meer worden gebruikt als input voor een persoonlijk PE-plan.

Traditioneel wordt de PE-verplichting ingevuld met het behalen van opleidingspunten door het volgen van cursussen. Sinds 2021 kunnen kantoren de permanente educatie voor de (kandidaat-) notarissen op kantoor regelen of kan er een persoonlijk PE-plan worden. Hierdoor kunnen (kandidaat-) notarissen zich juist in die zaken verdiepen die in hun specifieke situatie van belang zijn.

Onderdeel van het programma Futurepro(o)f is de vernieuwing van de beroepsopleiding die later in de vergadering aan de orde komt.

In het voorjaar van 2021 is online de campagne 'teken vandaag voor morgen' gevoerd om aandacht te vragen voor het levenstestament. Het programma Koffietijd besteedde in mei aandacht aan de campagne en het levenstestament. Samen met Koffietijd werd een digitale workshop over het levenstestament ontwikkeld.

In september won de KNB opnieuw een prijs met de reclamecampagne 'Hé notaris vertaal 's' van notaris.nl een bronzen AMMA-award in de categorie 'Best smart impact'. In 2020 won de KNB een gouden Grand Prix Content Marketing-bekroning voor de reclamecampagne '#NotarisTaalZonderOmhaal'.

Belangrijk is de feitelijke realisatie van de digitale oprichting van een besloten vennootschap (DOBV) per 1 augustus 2021, de deadline die Europa de lidstaten had meegegeven. Het

ministerie van Justitie en Veiligheid gaf echter in mei aan gebruik te maken van de uitstelmogelijkheid van de Europese richtlijn voor aanpassing van de nationale wet- en regelgeving. De KNB vond het belangrijk om wel op 1 augustus klaar te zijn en het centraal digitaal passeerplatform kon op 1 augustus 2021 draaien op de bedrijfssoftware van notaris-kantoren. Daarmee is het notariaat klaar voor het digitaal oprichten van de bv zodra de richtlijn is omgezet en geïmplementeerd, naar verwachting met ingang van 1 januari 2023. De DOBV is een eerste stap in de richting van het digitaal passeren van meer soorten akten.

Digitalisering speelt ook een grote rol in het samenwerkingsverband Zorgeloos Vastgoed. Naast de KNB zijn hierbij het Kadaster, de Nederlandse Vereniging van Makelaars (NVM) en het Hypotheken Data Netwerk (HDN) betrokken. Afspraken zijn gemaakt over de manier waarop en op welke wettelijke basis organisaties in de vastgoedketen gegevens met elkaar uitwisselen. Hierdoor behoeven kopers en verkopers slechts eenmaal hun gegevens aan te leveren in het hele proces van de koop, financiering en overdracht van een woning. In 2021 is een eerste stap gezet in het digitaliseren van het koopcontract.

De KNB heeft in 2021 een applicatie ontwikkeld die inzicht geeft in tuchtuitspraken. Dit kan (kandidaat-)notarissen helpen bij hun beroepsuitoefening en als zij worden geconfronteerd met een klacht. De KNB heeft – met inachtneming van de onafhankelijkheid van de tuchtrechter – alle beschikbare tuchtuitspraken geautomatiseerd geanalyseerd op taalkundige patronen en woorden. Deze analyse is toegankelijk via de applicatie 'Inzicht in tucht'. Met de applicatie kunnen gemakkelijk relevante tuchtuitspraken worden opgezocht via de zoekfunctie. Verder worden in een uitspraak de omstandigheden genoemd waardoor de maatregel lager of hoger uitvalt. Het bestuur verneemt graag de ervaringen van de leden.

Geschokt was het notariaat door de berichtgeving vorig voorjaar over de fraude van de overleden notaris Frank Oranje bij Pels Rijcken. Natuurlijk was zijn overlijden een persoonlijk drama voor zijn familie, vrienden en kantoorgenoten. Het is onbestaanbaar en onbegrijpelijk dat notarissen geld onttrekken aan hun derdengeldenrekening, omdat fraude het onwrikbare vertrouwen dat mensen moeten hebben in een notaris ernstig beschadigt. De fraudezaak was aanleiding om een aantal veranderingen door te voeren in de regelgeving.

Dit voorjaar zijn twee nieuwe beleidsregels uitgevaardigd die moeten bijdragen aan het voorkomen van fraudezaken zoals bij Pels Rijcken.

- De beleidsregel *nevenbetrekkingen* ziet toe op het beheer van gelden bij het vervullen van nevenbetrekkingen. Uitgangspunt is dat de notaris in beginsel geen nevenbetrekking aanvaardt als deze binnen de organisatie als enige persoon een functie vervult, waarbij hij/zij over gelden/middelen van derden kan beschikken
- De beleidsregel *fiattering uitbetaling* geeft aan hoe de procedure van uitbetaling van derdengelden moet worden vormgegeven. Deze beleidsregel gaat uit van het 'vierogen-principe' met daarnaast, indien mogelijk, ook nog het paar ogen van de dossierbehandelaar die niet bij de fiattering van de uitbetaling is betrokken.

De hack bij een ICT-dienstverlener, waardoor bijna 100 notariskantoren in april een aantal dagen niet meer konden werken deed het bestuur weer beseffen hoe kwetsbaar het notariaat in de digitale wereld kan zijn en hoe belangrijk het is dat de zaken ook digitaal goed op orde zijn. Hoewel geen bedrijfsdata of klantgegevens werden gestolen, was het wel een wake-upcall. De KNB houdt ontwikkelingen op dit terrein nauwlettend in de gaten en zal – daar waar mogelijk – kantoren ondersteunen bij hun informatiebeveiliging.

Sinds 1 oktober zijn alle notariskantoren verplicht bij de identificatie van hun cliënten gebruik te maken van een zogenoemde WID-scanner. Identificatie maakt deel uit van de poortwachtersrol van de notaris en de maatschappij mag van het notariaat verwachten dat deze rol op de best mogelijke manier wordt ingevuld. Hierbij zijn hoogkwalitatieve cliëntidentificatie en identiteitsverificatie waarbij gebruik wordt gemaakt van een WID-scanner van groot belang. Helaas bleef de werking van de scanners in de praktijk de eerste maanden achter bij de beloftes. De KNB heeft er alles aan gedaan om de problemen zo snel mogelijk te laten verhelpen en inmiddels is het aantal problemen fors minder.

Voor de overige zaken verwijst de voorzitter naar het jaarverslag zelf. Er worden geen vragen gesteld.

3. Vaststelling van het verslag van de algemene ledenvergadering (huishoudelijk gedeelte), gehouden op 22 juni 2021

Het verslag wordt zonder opmerkingen ongewijzigd vastgesteld.

4. Financieel verslag ordejaar 2021

Mevrouw Van Kampen, sinds 1½ jaar namens de ring Oost-Brabant afgevaardigde in de ledenraad heeft de ledenraad leren kennen als kritisch en betrokken. In de samenwerking tussen ledenraad en bestuur spannen beide zich in voor een goede onderlinge communicatie en informatie-uitwisseling. De Commissie van Advies is daarnaast ingesteld om inhoudelijke discussies te voeren op de lopende dossiers. Belangrijk is het contact met de leden die worden opgeroepen de ringvergaderingen te (blijven) bezoeken. De ringvoorzitters hebben de ervaringen en input van leden nodig om standpunten goed te kunnen overbrengen in de ledenraad. De geagendeerde financiële stukken zijn besproken in de ledenraad en worden aan de leden voorgelegd met een positief advies voor de goedkeuring. Het bestuur is geadviseerd de voorgestelde verhoging van de ledenbijdrage te koppelen aan de CBS prijsindexcijfer (CPI) van de maand oktober. De penningmeester, Ed Engelen zal hierna, gemandateerd door de ledenraad de financiële stukken 2021 toelichten.

Dankzij alle inventiviteit heeft het notariaat de status van cruciaal beroep gerealiseerd. Dat heeft er ook toe geleid dat het notariaat in economisch opzicht een zeer voorspoedige tijd achter de rug heeft waarvan de KNB mede de vruchten heeft geplukt. Anderzijds is er een enorme inflatie en is alertheid nodig op hetgeen de toekomst gaat brengen.

Al enige jaren werd er begroot op voorzichtig interen op de reserves en in 2021 is er ook daadwerkelijk een verlies gerealiseerd.

De rekening van baten en lasten over het jaar 2021 laat een resultaat zien dat fors minder negatief is dan is begroot. Zowel de baten als de directe kosten zijn beduidend hoger dan begroot. De economische voorspoed heeft geresulteerd in een uiteindelijke financiële meevaller.

Het voorspoedige jaar leidde tot hogere inkomsten dan begroot, onder meer door meer bevragingen bij het BRP en VIS en vooral door méér inschrijvingen bij zowel het CTR als het CLTR. Ook door het hogere aantal nieuwe leden werden er meer bijdragen ontvangen. Op het gebied van kosten waren er meevallers. Zo werden bepaalde kosten niet gemaakt die wel waren begroot. Sommige kosten worden daardoor echter naar de toekomst verschoven. Het project DOBV dat in de loop van 2021 actief zou worden zou leiden tot bepaalde hosting- en beheerkosten. Door vertraging in het wetgevingstraject verschuiven deze kosten naar de toekomst.

Een ander voorbeeld is het vernieuwen van het Basisregister Notariaat (BRN). Dit project heeft vertraging opgelopen, waardoor wezenlijke kosten doorschuiven naar het jaar 2022; ook de afschrijving zal uiteindelijk een jaar langer doorlopen.

Daarnaast was er over 2021 een wezenlijk positief resultaat door de koersstijgingen van de beleggingen. Onder de post financiële baten en lasten werd een forse meevaller van € 860.586 genoteerd. Dit koersresultaat is slechts een momentopname, maar betreft geen daadwerkelijke inkomsten. Boekhoudkundig moet het als een bate worden verwerkt, maar het vertekent het exploitatieresultaat behoorlijk. Ter illustratie van de betrekkelijkheid van deze bate: het resultaat van de beleggingen per 1 juni 2022 is € 809.019 negatief.

Tot nu toe werd het koersresultaat toegekend aan de diverse reserves naar rato van de hoogte van de reserves. In overleg met de accountant is besloten het koersresultaat apart te verantwoorden om het werkelijke effect van de reserves te kunnen laten zien.

Ook voor het boekjaar 2021 hebben hogere kosten in verband met het project DOBV en het niet kunnen activeren van de kosten van dat project geleid tot negatieve effecten. Afschrijvingen zullen later plaatsvinden.

Ook voor VIS zijn er hogere dan begrote kosten geweest, er zijn ontwikkelkosten geweest met betrekking tot het digitaal protocol die niet waren begroot; het project Futurepro(o)f heeft tot hogere kosten geleid evenals de ontwikkelingen met betrekking tot de digitale akte die in algemene zin hoger dan begroot zijn uitgevallen. Het project DOBV ontwikkelt zich tot het project digitaal passeren.

In de jaarrekening is de toelichting op de rekening van baten en lasten uitgebreider weergegeven.

De vaststelling van de rekening van baten en lasten maakt deel uit van de vaststelling van het jaarverslag 2021.

De algemene reserves geven een goede indruk van de prestaties van de verschillende onderdelen van de KNB ten opzichte van de begroting:

- Het KNB-bureau laat een positief resultaat zien van € 435.965 terwijl € 296.990 positief was begroot. Het verschil laat zich deels verklaren door hogere inkomsten uit de algemene bijdrage vanwege een groter aantal leden dan begroot. Ook is er een positief effect doordat vanwege Covid-19 een deel van de fysieke bijeenkomsten niet is doorgegaan.
- De post Onderwijs en Kandidatenzaken die vooral betrekking heeft op de Permanente Educatie, zoals cursussen, congressen en trainingen deint mee op het ritme van het behalen van PE-punten. 2021 was het tweede jaar van de PE-cyclus waardoor de inkomsten hoger waren en een positief resultaat van € 18.994 werd gerealiseerd.
- Kwaliteitstoetsing heeft betrekking op de audits. Met ingang van 2020 zijn deze kosten ten laste van de Stichting Kwaliteitsfonds Notariaat gekomen. Vooralsnog blijft de reserve om fiscale redenen wel in stand, om op later moment daaraan een passende bestemming te geven.
- ICT en Procesoptimalisatie (I&P) is financieel gezien het meest dynamische onderdeel binnen de KNB. Verwezen wordt naar de voornoemde hogere uitgaven in het kader van DOBV en het uitstel van BRN. Per saldo heeft I&P een negatief resultaat van € 2.179.703 behaald. Begroot was een negatief resultaat van € 1.749.487.
- De Uitgeverij heeft in 2021 iets beter gepresteerd dan begroot.
- De Afdeling rechtsvragen die zorgt voor de beantwoording van algemene rechtsvragen van leden heeft een bescheiden negatief resultaat behaald.
- De afdeling Public Relations (uitingen op diverse social-media, advertenties en diverse lobbyactiviteiten) heeft ook in 2021 een beter resultaat behaald dan begroot.
- Ook het CLTR heeft een beter dan begroot resultaat behaald. De positieve effecten ten opzichte van de begroting komen onder andere door een hoger aantal inschrijvingen, een uitgesteld (onderhouds)project en lagere overheadkosten.
- Zoals eerder toegelicht zal het Financieringsresultaat vanaf nu in een aparte regel worden vermeld en meetellen in de berekening van het totaal van de Algemene reserves.
- Sinds 2017 is het de bedoeling op de bestemmingsreserve CTR in te teren. Over het boekjaar 2021 laat het CTR een negatief resultaat zien van € 199.543, beduidend minder dan de begroting van -€578.803. De oorzaken hiervan zijn de hogere aantallen inschrijvingen en lagere overhead.
- De reserve voor het Hammerstein-portaal ontstond door de herindeling van de gerechtelijke kaart in 2013. In de loop van 2021 is deze reserve uitgeput.
- Het positieve resultaat van de post verzekeringen is veroorzaakt door lagere overheadkosten en een hoger aantal notarissen. De reserve functioneert als buffer voor schommelingen in de premies.
- Het onderzoeks- en ontwikkelingsfonds is bedoeld om kosten te dekken die samenhangen met de ontwikkeling van nieuwe notariële diensten. Dit jaar zijn er op dat gebied geen onderzoeken geweest. In 2021 is geen beroep gedaan op het ondersteuningsfonds.

Er worden enkele vragen gesteld:

- Irma van der Zon, interim-kandidaat, informeert naar het doel van de hoge reserve voor het CTR en CLTR. De penningmeester deelt mee dat de reserves niet nodig zijn en het is de bedoeling daarop in te teren. Door het aantal inschrijvingen dat hoger is dan begroot, viel het interen tegen.
- De heer Nobel, kandidaat-notaris te Utrecht, vraagt of het financieringsresultaat negatief kan uitvallen en dan alsnog wordt omgeslagen over de verschillende reserves. De penningmeester antwoordt dat met een negatief financieringsresultaat op dezelfde wijze als met een positief financieringsresultaat zal worden omgegaan.
- De heer Gips, notaris te Nijmegen, vraagt naar de wijze waarop het bestuur wil interen op de hoge CTR- en CLTR-reserves terwijl er in diverse andere dossiers wordt geïnvesteerd.

De penningmeester antwoordt dat het bijdrageniveau van het CTR dusdanig is dat er langzaam op wordt ingeteerd maar het verlagen van de bijdrage van het CTR is precair. De verlaging van de CLTR-bijdrage zal per 1 januari 2023 worden doorgevoerd. De CLTR-reserve is een algemene reserve; de bestemmingsreserve CTR is gereserveerd voor het CTR. Kosten van het project Digitaal Passeren kunnen worden onttrokken aan de algemene reserve. Waar de digitale akte betrekking heeft op het (levens)testament zouden de kosten bij de CTR-reserve vandaan kunnen komen.

- De heer Sander Ummels, kandidaat-notaris te Cranendonck, vraagt of het financieringsresultaat 2020 is opgenomen in het resultaat 2021.

De penningmeester bevestigt dat het financieringsresultaat in 2020 is toegerekend aan de afzonderlijke reserves. Hiervoor behoeft geen "minpost" te worden opgenomen in de jaarrekening 2021.

De leden zal gevraagd worden om het jaarverslag over 2021 vast te stellen. Onderdeel daarvan betreft de toerekening van het resultaat. Voorgesteld wordt om voor zowel de algemene reserves als de bestemmingsreserves het negatieve resultaat per onderdeel ten laste te brengen van de betreffende reserve en het positieve resultaat per onderdeel toe te voegen aan de betreffende reserve, zoals in de gepresenteerde overzichten weergegeven. Met de vaststelling van de jaarrekening wordt ook de balans 2021 vastgesteld.

In samenspraak met de ledenraad is het financiële beleid van de KNB erop gericht om de reserves van de KNB niet verder op te laten lopen en daarop bij voorkeur gecontroleerd in te teren. Daarbij staat controle voorop, juist in deze onzekere tijden. De controle wordt op verschillende manieren ingevuld: de maandelijkse enquêtes over de ontwikkeling van het onderhanden werk op de kantoren, monitoring ontwikkeling akteaantallen. Daarnaast maakt de KNB gebruik van een zeer uitgebreid risicomanagement. Dat is een Excel-bestand met financieel "gekwantificeerde risico's" waar concrete bedragen zijn gekoppeld aan alle mogelijke risico's. Aan de hand daarvan worden beleidsmatige afwegingen gemaakt met betrekking tot het gewenste weerstandsvermogen (de algemene reserves minus de activa).

Weergegeven wordt de samenhang van het risicomanagement en het weerstandsvermogen met als voorbeeld een momentopname per april 2022. Het bestuur vindt dat de minimale ratio van het weerstandsvermogen 30% moet zijn. Leidraad daarvan zijn de soorten risico's, de aantallen en de hoogten van de risico's afzonderlijk.

De begroting voor 2023 is ook nu weer negatief en leidt tot een negatief exploitatiesaldo van bijna 2 miljoen. De begroting is in december opgesteld op basis van een verhoging/verlaging van 2%, zowel voor de inkomsten als de kosten. Gezien de extreem hoge inflatie van de laatste tijd heeft het bestuur besloten om de indexering van de bijdragen voor te stellen, in de verwachting daardoor beter aan te sluiten bij de realiteit. In samenspraak met de ledenraad ligt nu het voorstel voor om de bijdragen voor 2023 te verhogen op basis van, en gelijk aan, de Consumenten Prijs Index van de maand oktober 2022.

De KNB kon het Opdrachtgeverschap Pensioenfonds niet meer kostendekkend invullen. De stijgende kosten worden vooral veroorzaakt door de herziening van de pensioenregelingen (advieskosten).

Om het opdrachtgeverschap weer kostendekkend te maken wordt voorgesteld om de bijdrage te verhogen van € 40 naar € 75, een nominale verhoging die niet afhankelijk is van enige indexering.

Met de vaststelling van het jaarverslag 2021 en de begroting voor het ordejaar 2023 heeft dat ook betrekking op indexering van de ledenbijdragen en de verhoging van de bijdrage opdrachtgeverschap pensioenfonds.

De penningmeester bedankt Mary van Wensveen, Chantal en Johan van de afdeling Financiën voor de goede samenwerking.

De heer Tierolff, notaris te Ede, informeert waarvoor het Kwaliteitsfonds is bedoeld en of daarop een beroep is gedaan en zo ja, in welke mate.

De penningmeester geeft aan naar het Kwaliteitsfonds te hebben verwezen in het kader van peer reviews, de audits, kwaliteits- en toetsingskosten. De verantwoording van het Kwaliteitsfonds vindt plaats in de ledenraad waar een en ander is besproken.

De voorzitter bedankt de penningmeester en alle betrokkenen voor hun inzet. Mevrouw Ploumen vraagt de leden aan te geven bij handopsteking of zij hun eventueel bezwaar kenbaar willen maken en/of kenbaar willen maken als zij zich willen onthouden van stemming. Ter zake:

1. de vaststelling van het jaarverslag inclusief de rekening van baten en lasten over 2021 en
2. de vaststelling van de begroting 2023 waarin zijn begrepen de algemene bijdrage voor het ordejaar 2023 (inclusief de indexering van de ledenbijdrage), de bijdrage bestuursorganen, de bijdrage voor belangenbehartiging en marketing/ communicatie, de bijdrage voor het opdrachtgeverschap pensioenfonds en de bijdrage voor ICT & Procesoptimalisatie.

De voorzitter constateert dat geen van de aanwezige leden de hand heeft opgestoken en derhalve ALV unaniem instemt met de voorstellen tot vaststelling van het jaarverslag 2021 en de begroting 2023 (**besluit**).

5. Presentatie bestuur

De heer Thijs Flokstra, bestuurslid met de focus op Futurepro(o)f en Mens en Maatschappij is online aanwezig. Hij introduceert zichzelf en licht enkele zaken uit waarmee het bestuur momenteel bezig is.

De persoon van de notaris wordt steeds belangrijker bij de invulling van de notariële functie in de Nederlandse maatschappij. Daarom is in de strategische agenda voor de komende vijf jaar een apart hoofdstuk gewijd aan de notariële professional.

Futurepro(o)f is één van de drie pijlers van de strategische agenda voor de jaren 2020-2025. Juist vanwege alle ontwikkelingen in en rond het beroep, zoals de steeds verdergaande invloed van ICT en de veranderende eisen die vanuit de politiek en de maatschappij aan het notariaat worden gesteld, is het belangrijk om apart aandacht te besteden aan de notariële professional, de kennis en vaardigheden en hoe het een aantrekkelijk beroep kan blijven.

In de afgelopen twee jaar werden de projecten en activiteiten die de KNB als invulling van deze pijler van de strategie heeft ontwikkeld, eerder toegelicht. De aandacht richt zich zowel op de (kandidaat-)notarissen, zowel de starters, als degenen voor wie het einde van hun notariële loopbaan nadert. Dit keer wordt extra ingezoomd op drie belangrijke aspecten van de futurepro(o)f.

Voor (kandidaat- en toegevoegd) notarissen is de juridische inhoud een belangrijke reden om te kiezen voor het mooie, veelzijdige vak maar cliënten hebben hiervoor geen oog. Zij gaan ervan uit dat de kwaliteit gewoon goed is en willen transparant, snel en correct en steeds meer digitaal geholpen worden. Reden waarom naast de juridische vakinhoud, ook allerlei andere competenties, die te maken hebben met de adviserende en gidsende rol van de notaris, in toenemende mate van belang zijn. De notaris van de toekomst moet futurepro(o)f zijn.

De focus 2022 is gericht op:

1. Voorlichting studenten notarieel recht: de rol van de KNB richting de studenten is relatief beperkt gebleven, min of meer tot de introductiedag bij aanvang van de studie en het moment dat men notaris wil worden. Getracht wordt nu de contacten met de studenten te intensiveren.
2. Herziening beroepsopleiding notariaat: tijdens deze opleiding komen veel kandidaat-notarissen voor het eerst in contact met het vak en hun collega's van andere kantoren.
3. Aandacht voor een aantrekkelijk werkklimaat: het omgaan met mensen in het kader van de poortwachtersrol, het tuchtrecht, zaken die een grote rol spelen bij de jonge kandidaten. De komende tijd zullen werkgevers zich daarmee actief bezig moeten houden.

Het werk en de druk daarop nemen toe evenals de snelheid waarmee cliënten willen worden geholpen, en hun mondigheid terwijl de instroom van de kandidaat-notarissen niet meegroeit. Toch is de richting notarieel recht een populier vakgebied op universiteiten, vaak omdat het een brede en gedegen opleiding is. Uiteindelijk blijven er echter te weinig kandidaten over die notaris (willen) worden. Veel notariële studenten hebben geen idee in welk vak zij stappen, doen geen vooronderzoek en vaak wordt al binnen zes maanden overwogen het notariaat te verlaten. De inhoud van het vak moet de mensen dus zo vroeg mogelijk duidelijk worden gemaakt. Het filmpje trots was eigenlijk bedoeld voor het notariaat zelf maar het is een succes geworden bij studenten en cliënten omdat het de veelzijdigheid belicht. In samenspraak met

studenten is er de website Notarisworden.nl gebouwd waarin basale zaken over de notaris worden uitgelegd en jonge en oudere mensen uitleggen hoe hun werk eruit ziet. In de filmpjes gaat het meer om de mens achter de notaris. Daarnaast verschijnen onder meer artikelen op NotarisNet en in Notariaat Magazine. Er is een LinkedIn-groep gecreëerd op Notarisworden.nl waarvan men lid kan worden en waar met elkaar kan worden gesproken over het vak. Een accountmanager is aangenomen om een en ander te ondersteunen. Het vroege contact met studenten en universiteiten moet ertoe leiden dat men niet alleen enthousiast wordt voor het notariaat, maar ook dat men daarin blijft en kiest.

Uitgangspunt voor de herziening van de beroepsopleiding is de gedachte dat de docent een professional (een toekomstbestendige notaris) is en dat de praktijkrelevantie al in het eerste jaar van de opleiding duidelijk moet worden. Naast kennis van de vakinhoud moet de aandacht voor de persoon meer naar voren komen. Hiervoor veranderen de onderwijskundige uitgangspunten:

1. Urgentie: er zal bij de intrinsieke motivatie van de deelnemers worden aangesloten.
2. Learner control: door de deelnemer meer verantwoordelijk te maken voor het proces kan deze zelfstandig stappen vooruit zetten.
3. Collaboratie: als het niet alleen over heel specialistische onderwerpen gaat, kunnen groepen worden gemengd: mensen van grote en kleine kantoren, specialistische en algemene praktijken, geografisch gespreid in Nederland. Daardoor ontstaat natuurlijke samenwerking. Ook na jaren ervaart men de onderlinge contacten in de opleiding als waardevol. Die contacten en samenwerkingsmogelijkheden kunnen nadrukkelijker worden gebruikt in de opleiding.

In de herziene opleiding zullen studenten, docenten en kantoren met elkaar te maken hebben. Kantoren zijn even belangrijk als de docent voor een perfecte opleiding.

Van kantoren als leerbedrijf zal veel meer worden verwacht. KNB en SBN gaan meer samenwerken en deel uitmaken van een stuurgroep met onder meer vertegenwoordigers van beide organisaties die bepalen wat nodig is voor de aanpassing van de opleiding. Zij hebben een plan van aanpak gemaakt en concepteindtermen opgesteld.

Om het draagvlak te vergroten zal veel worden gecommuniceerd over belangrijke ontwikkelingen. Er zijn expertgroepen opgezet, bestaande uit studenten, docenten en notarissen met diverse typen praktijken (groot/klein en geografisch). De conclusies van de expertgroepen zullen bij de ontwikkeling van de opleiding worden meegenomen.

Met betrokkenen bij de opleiding wordt gecommuniceerd over de ontwikkelingen in het kader van de transformatie.

Aandacht voor een aantrekkelijk werkklimaat is een belangrijk onderwerp. Aan mensen die het notariaat verlaten vraagt de KNB een exit enquête in te vullen, maar er wordt ook contact gezocht met de uitstromers om te achterhalen waarom het notariaat voor hen onaantrekkelijk is geworden. Bij oudere mensen is de bevoegdheid voldoende aanwezig maar is het vaak de poortwachtersrol die veel administratieve handelingen met zich meebrengt terwijl zij geen "WWFT-kantoor" hebben. Dan worden de verplichtingen ervaren als werkdruk en speelt een passende beloning een rol, zeker nu waar bij gemeenten, de overheid en de Belastingdienst goed betaalde banen zijn.

Vaak blijkt een beginnende kandidaat-notaris, vergeleken met leeftijdsgenoten die bij de gemeente, de belastingdienst of in het bedrijfsleven werken, minder te verdienen terwijl ze wel vanaf dag één een verantwoordelijke baan hebben.

De voorzitter bedankt de heer Flokstra voor de presentatie. Over het aantrekkelijke werkklimaat is in de regiobijeenkomsten veel gediscussieerd met leden waar iedereen het erover eens is dat daaraan hard moet worden gewerkt. De vraag hoe dat te realiseren is werd nauwelijks beantwoord omdat men het over het algemeen druk heeft. Hier zal wel verder aandacht aan moeten worden geschonken. Er worden geen vragen gesteld.

6. Rondvraag en sluiting

Er worden geen onderwerpen ingebracht voor de rondvraag.

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun komst en aandacht en sluit de vergadering om 12.18 uur.